

М. В. ПАВЛЮК

**КРАЇНА ЕПІЧНИХ ПОДІЙ
ТА ЇЇ ОСЕРЕДОК: ПЕРВІСНА ФОНЕТИКА
Й СЕМАНТИКА НАЗВИ
(на матеріалі індоєвропейських
етнічних спільнот)**

Міфологічна традиція індоєвропейських народів оповідає, зокрема, про дві пари важливих груп персонажів. Спершу йдеться про різновиди богів, зрештою, двоюрідних братів — велетів (*гр.* титанів) і богів (*гр.* олімпійців). Між ними відбулася війна за владу в міфосвіті (*гр.* титаномахія), а відтак, колонізація того світу переможцями (*олімпіадія). Саме новим богам знадобилися істоти іншого типу — люди, що шанують богів і моляться їм, жертвують богам і звергаються до них по допомогу. На відміну від богів, люди були смертні, не могутні, нездатні перевертатися на інші істоти й природні об'єкти, лише маскуватися під них, а також не в змозі втручатися в життя й долю богів.

Тема людей сама складається з кількох тем. Людина як істота, створена з землі (*лат.* homo ← hūmus, *слов.* земляк ← земля; *пор.*: гебр. adam ← adamā); перша людська пара, створена з рослини (*іран.* з ревеню, *іт.* з дубів, *герм.* Ясень і Верба тощо); люди як суспільні стани (*інд.* створені богом з себе, *іран.* призначені володарем, *герм.* народжені богом і смертними жінками тощо); люди як етнос є нащадками родини епонімів. Поданий розклад потребує четвертої серед них.

Людська історія “повторює” божу (насправді ж, людську історію перенесено на божу): війна “двоюрідних братів” — *інд.* Магабгарата, *гр.* Іліада та колонізація навколишнього світу — *інд.* Рамаїяна, *гр.* Одисея. Щоправда, в індійців колонізація передуює війні, у греків, на-

впаки, колонізація стає наслідком війни. Зазначена відмінність ніби вказує на важливу тему міфоепічної традиції — зміну епічних династій [14, 86, 283; 2, 158–161], Сонячної династії володарів Сходу, до якої належав Рама, та Місячної династії володарів Заходу, до якої належали новий епонім спільноти Бгарата, родина епонімів індійського етносу зокрема. Пуру та його нащадки — пандави й каурави, учасники Магабгарати. Обидві династії володарювали в місті Айодг'я, раніше Авадга, — осередку країни племінної спілки Кошала (Косала). Чергування *-j/-v-* бачимо також в імені єдиної жінки-“неепоніма” у згаданій родині: *інд.* Madhavi ← *Vadhavi (метатеза) ← *Iadhavi (чергування) ≈ *гр.* Iodame. Отже, можна мати індійську варіацію назви країни епічних подій та її осередку, якщо вони отримають грецьке підтвердження.

За грецькою версією [1, 14–15] перший чоловік Девкаліон володарював у Фтії, де одружився з першою жінкою — Пірою. Їхній син Гелін та його діти й онуки стали родиною епонімів грецького етносу. За Геліном спершу окреме плем'я, а згодом всі грецькі племена стали зватися гелінами. Сини Дор та Еол стали епонімами дорян та еолян, онуки Іон та Ахайв (Ахей) — іонян і ахайвів (ахейн), двоюрідний онук Бойот (Беот) — бойотів (беотів); його сестру Іодаму можна вважати несамоглядним епонімом племені етейї. Місто й область Фтія мала свого епоніма — Фтію, дочку Амфіона й Ніоби. Від Аполона вона мала синів Дора, Лаодока й Поліпойта. Ймовірно, чоловіком Фтії був останній володар першої епічної династії. Про зміну династій грецька традиція не оповідає, як і не повідомляє нас про ім'я останнього володаря першої династії, через що мусимо дописати йому етнонімне ім'я *Граїк. Гесіод, Аристотель і Пароський мармур згадують плем'я “граїки”, використане вперше римлянами як назву всіх греків попри те, що самі вони звалися гелінами. *Річ у тім, що нормативне ім'я останнього володаря першої епічної династії передано, так би мовити, матеріному героєві, вихованому на смертний подвиг, Ахілові, як у індійців спільникові кауравів Карні [5, 460], що, між іншим, як воєвода мірмідонян володарював у Фтії (Геладі), одній з тетрад Тесалії, названої так Фідіпом і Антітом на честь батька Геракліда Тесала. “Материним” героєм був, певно, й кар.-фін. (уральська єдність) Кулерво. “Батькового” героя, що жертує собою, відзначають іранці — Суграб та, передаючи ім'я батькові, фракійці — Декебал. Останній володар може бути “своїм” — клт. Мак Куїл, герм. Гюльві або “чужим” — іт. Лукій Тарквіній Пихатий (етруск), слов. Аскольд (варяг), Голіат (пелазг у біблійній версії). Імена синів Фтії пов'язані називниками (першими приголосними) та показником (суфік-*

сом), що згодом стають “провідними” патронімічними показниками в етнонімах грецьких племен: D-r, L-, P-. Новою дружиною Геліна стала Орсеїда. Їм дописували трьох синів — Дора, Еола й Ксута, батька Іона й Ахея. Онуками Гелінового брата Амфіктіона були Іодама й Беот. Отже, добірка показників набула ширшого вигляду: (-r-, -l-) -n-, -v/b-; -m-, -d/t-. В індійців ту добірку знаходимо завдяки іменам у родині епонімів, що також належить до другої епічної династії: Друг’ю, Турвасу, Ану, Пуру, Мадгаві, Яду — (-r-, -r- ← -l-) -n-, -v/b-; -m-, -d/t-.

Збіг будови та змісту загалом і в подробицях змушує припустити наявність фонетичної відповідності назви країни епічних подій та її осередку в обох спільнот: Koçala (Kosala) — Thessalia, Avadha (Ayodhya) — Phthia (у греків назва країни відрізняється від етноніму — thessaleis). У назві країни та відповідність стає можливою за тієї умови, що індоєвропейська назва мала за називника лабіальний глухий задньоязиковий: *ie*. *K^w-S-L. Різні голосні 1-го складу можуть бути наслідком чергування одноправних голосних чи двоголосів *зах.-ie*. *K^we- ← *K^wai- та *cx.-ie*. *K^wo- ← *K^wau-. Фонетична відповідність у назві осередку в обох спільнот є самовидною; різниця ж полягає в оглушенні приголосних та випадінні голосного на заході: Phthia ← *Apatha ≈ Avadha. Отже, маємо взірць на пошук відповідників тим назвам у міфоепічній традиції решти спільнот. Тому пошукові може посприяти поділ єдності.

Таблиця 1

Поділ індоєвропейської етнічної єдності

Індосвропейці			
Західні		Східні	
2-ий гурт	1-ий гурт	2-ий гурт	1-ий гурт
кельти	греки	германці	індійці
італики	вірмени	хети	іранці
ілірійці	фракійці	балти	дарди
венети	фригійці	слов’яни	тохари

Принагідно відзначимо, що дзвінкий зубний проривний з’являється як називник у відповідних етнонімах фракійців та ілірійців — *фрак.* дасіли, *ілір.* дасарети. Щоправда, в ілірійців змінився й плавний. Назви осередків розглядуваної країни в матеріалі згаданих спільнот ще потрібно знайти. Так само згадаємо й лардську варіацію — етнонім “калаша” з метатезою. На назву осередку тієї країни кандидує топонім Антуан, що ніби поєднує особливості індійської та грецької варіацій та додає свою: A-Ptua-n. Не маємо тохарського й фригійського матеріалу. Мішаною

можна вважати й естонську пару (уральська єдність, прибалтійсько-фінський підрозділ). Назва країни епічних подій скидається на індійську, а її осередку — на грецьку, проте, до них додано метатезу в обох назвах: *Sakala* — *Oterā* ← **Kasala* — **Opetā*.

Чільники 1-их гуртів східних і західних індоєвропейців мають у гурті таку собі пару: індійці — іранці з однаковою самоназвою спільнот ар'я (Ар'яварта) — ар'я (Ар'яна Веджа); греки — вірмени з такими самоназвами, що створюють із попередніми пропорцію 3 : 1 граїки — арими. Парних спільнот поєднує спільний наслідок первісного називника: *В-* ← **К^w-*, *іран.* Бугара (*Buhara*) та *вірм.* Багаран (*Bagaran*). Топонім Бугара (*трад.* Бухара) пояснюють санскритським словом *viḡara* “монастир”, а вірменський Багаран був релігійним осередком давньої Вірменії. Можна припустити таку собі метатезу ролей володарського та релігійного осередків. Вірмени мали (Востан) Двін — велике ремісничо-торгівельне місто, осередок транзитної торгівлі Вірменії (IV—XIII ст., за 35 км на південь від Єревану). Вірменські володарі Аршакиди збудували (30-ті рр. IV-го ст.) фортецю та перенесли туди свою резиденцію. В іранців Двінові (з метатезою *dv-* ← **vd-*) може відповідати назва міста Хіва за назвою давнього колодязя Хейвак, що від IV-го ст. знаходилося в складі Хорезму, ймовірного осередку іранської спільноти.

У слов'ян знаходимо пару етнонімів, що відбивають назви країни епічних подій та її осередку (про них ітиметься далі), а також назви “країни релігійних подій” та її осередку. Другу пару становлять острів Руяна й плем'я руяни та місто Ретра й плем'я ретрани. В індійців ім'я бога Шива стало ім'ям Пашупаті (володар звірів), що саме заступило ім'я бога Рудра, що відповідає слов'янському топонімові Ретра та імені кельтського бога Руадан. У греків ту саму “релігійну пару”, де зберігалася статуя Афіни Палади, становлять Троада й Іліон, троянці й іліонці. Імені грецького Троя відповідає ім'я індійського бога Індра, а назві міста Троя — назва столиці пандавів Індрапрастга “плато Індри”, а також, імовірно, назва осередку слов'янського племені поляни на Україні — Треполь (Трипілля) “поле Трея”.

У ненців (самодійський підрозділ уральської єдності) була така релігія, як вічора “містечко” початку XX ст. з хатами, чий кістяк робили з риб'ячих кісток, а входом слугував отвір у дахові, що нагадує опис середньої частини іранської Вари “Огорожі” — осередку єдності з тими ж дверима-вікном, що її освітлювали [3, 59]. Назву осередку єдності, як і його країни, зберігають, певно, всі спільноти (іран. *Гванірата* [11, 97], слов. (укр.) *Звенигородка*; *ест.* *Гаанья*; *яп.* *Кінаї*; *фінік.* *Ганаан*). Її при-

таманне чергування називника: іран. *Вара*, (ест. *Виру*) — герм. *Гардр*, слов. *ghordhos/ Город*, фриг. *Гордіум* та гр. *Аргос*, балт. *Рига* — клт. *Тара* — (яп. *Нара* — айн. *Сару*).

Згідно з германською традицією провідник асів чаклун-бог Один обрав за країну епічних подій Упланд із осередком Упсала, де й сталася зміна династій [9, 140–141]. Тамтешній конунг Гюльві поступився владою ванам — заручникам асів Нйордові та Ингві-Фрейрові. Саме вони започаткували шведський королівський рід Инглінгів. Закріплення етноніму в топонімі було поширеним явищем. То ж, топонім Упсала фонетично відповідає раніше зазначеним назвам країн епічних подій — *інд*. Кошала, гр. Тесалія. Масмо ще один приклад відступу від нормативу: перетворення глухого лабіального задньоязикового на глухий губний проривний, а також метатезу в першому складі: **Upp-** ← ***K*(a)u-**. Спокусливим видається припущення про складну будову тієї назви: Уп-ланд “земля, країна упів”. Його підтримує германський етнонім *уби* — племені, що побутувало “на континенті”. Варто зважити на корейський показник *-бу* в назвах п’яти племен народу когурьо (корьо, корейці) — йоннобу, чольлобу, суннобу, кваннобу, керубу [12, 79]. Відзначимо й корпорації в Японії (зокрема корейські) — Отомо-бе, Накатомі-бе, Якахіто-бе; особливі групи данників царського роду “томобе” або інших родів “какібе”; групи заступників дітей “тосібе” (Такарубе, Кацурагі-бе тощо); *табе* — невільні “землероби” або “ремісники” (Ябе, Татібе тощо) з переходом від гуртування кривних родичів до гуртування некривних родичів. Етнонімічний матеріал народів банту засвідчує використання показників іменних класів: *ба-* “народ” (баконго “народ конго”), *Бу-* “країна” (Бу-рунді “країна рунді”). Вони мають низку варіацій, фонетичних *ба-, бі-, ва-,* і позиційних *-ба, -бе, -бо, -во, -фо, -фу(е)* [6, 12]. З іншого боку, можна зважити на тюркське слово *сарай* “місто, осередок”, *напр.*, *Сарай-берке*, *Бахчисарай*, *Сараєво*. Між іншим, залучення корейського, японського й тюркського матеріалу робить коректним так звана бореальна гіпотеза про спорідненість індоєвропейців, уральців і алтайців.

Цілком зрозуміло, що бореальна етнічна сукупність має дальших родичів, як у межах своєї європейської раси, так і поза нею. У стародавньому Єгипті знаходимо відповідників індоєвропейської назви країни епічних подій та її осередку. На першу кандидату назва міста Бусирис — столиці 17-го Нижньоєгипетського округу, давнього сакрального осередку в Дельті Нілу: *дег*. Бу-Усирі “Місце Осириса”, гр. Тафосіріс “Гробниця Осириса”. За місцевим переказом BU WZR Бу-Узір є назвою того району, що його першим заселено, тобто найдавнішою частиною Хему “Єгипту”.

На другу назву кандидус ім'я бога Пта (*гр.* Αι-γυ-πτ-ος, Φθα, *лат.* Phtha) мемфійський першорідний бог-творець. Місто навколо святилища Пта звалось Ht.k.Pth "Стіна Духа Пта" [4, 402, 419; 7, 91-97].

Незвична пара Упланд — Упсала потребує заміни. Оскільки назву країни епічних подій зберігає назва міста, доречно шукати ім'я особи. Осередками Швеції були Бірка, Сігтуна, Упсала й Стокгольм. У Сігтуні володарював Один або "на континенті" Водан, Вотан, Годан, Гводан; в Упсалі — його наступники Нйорд, Інґві-Фрейр та конунґи Інґлінґи. Ймовірно, ім'я Одіна-Водана і є розшукуваним ім'ям. Одіна вважали богом (*англ.* назва середі Wednesday; у римлян то був день Меркурія). Проте, спершу він був чаклуном і смертним. Владу серед богів Один захопив, усунувши вищого бога. Але звався його ім'ям "Тюр асів", "Тюр перемоги". Ще одне таке ім'я "Тюр гаутів" засвідчує, що спочатку та зміна володаря богів сталася в уявленнях племені гаути, що побутовало в південно-східній Швеції та острові Готланд. Згодом те плем'я ніби поділилося на дві частини. Одна — йоти, юти — рушила на південний захід Сконе — Ютланд; інша — готи — рушила на південний схід Нижня Вісла — Північне Надчорномор'я. Певно, саме готи перенесли Асгард до Скифії, а батьківщину Одіна — до Трої. Вигнання готів з України гунами спородило, ймовірно, версію про таку собі зворотню подорож Одіна: Саксланд і Вьолсунґи — Рейдготланд і Скіолдунґи — Швеція і Інґлінґи. Один видається таким собі свідком германської історії, до того ж, смертним. Тож, міфічну частину історії Всесвіту він з'ясовує у вольви, що пам'ятає минуле й бачить майбутнє. *Парі Один — вольви відповідає, певно, слов. пара Коцій Безсмертний — Баба-Яга (слова "яга" пов'язано з інд. уога як система вправ, спрямованих на подовження віку; Яга, як і вольва, піднята Одіном з могили, була смертною). Смерть Коція заховано в низці тварин і речей, укладених одна в одну: море-океан, острів, дуб, скринька, заєць, качка, яйце. У саамів (уральська єдність) йому відповідає злий дух Тала (Сталло) з захованою душею: три озера, дивні човни з мишами-гребцями, верхівка сосни, срібний амбар, орел, яйце. У греків таку пару складали, можливо, провидець Прометей — свідок грецької історії та братова дружина Пандора, що, відкривши чоловікову скриньку з лихами, закінчила Золотий вік.*

Спільне балто-слов'янське розселення в регіоні Судовія — Мазовія узгоджується зі спільним способом зберегти назву країни епічних подій — у назві річки, відповідно, Свалія та Вісла (від якої походить етнонім вісляни); спільним наслідком називника V- ← *K^w-; спільною втратою голосного в другій частині назви *-sli-/*-sla-. Відмінність поля-

гає в метатезі в балтській назві Sva- ← *Vsa- або *Vas-. Отже, масмо метатезу в назвах чільників пар гурту — германців і балтів. Балтську назву осередку тієї країни ще потрібно з'ясувати. У слов'ян нею виявляється топонім Пшув і етнонім пшовани.

Назву країни епічних подій у кельтів знаходимо в ірландській традиції, а саме в імені першої загарбниці Ірландії Кесаїр, що власне й створює країну — 1 рівнина, 3 озера, 9 річок. Як на решту індоєвропейських спільнот (окрім ілірійців, родичів кельтів у гурті), її ім'я змінює плавний. А втім, з огляду на *тюрк.* “сарай” кельти ніби відтворюють первісний плавний. По собі Кесаїр залишає людину на ім'я Фінтан, що, перетворюючись на різних людей та істот (адже люди є смертними; богів потрібно зішестя — аватари Вишну), мусив стати свідком усієї ірландської історії. За однією версією він мав такі втілення: Фінтан, син Бохра; Туан, син Старна; олень, чорний вепр; морський орел; лосось; Туан, син Кайрелла [10, 19–21; 13, 71–76]. *В індійській міфології свідком історії виявляється бог Вишну, що, дорівнюючи Всесвітові, знає всю його історію. Богам не потрібно перевертатися, як людині, але йому не можна з'явитися на Землі в божому вигляді. Тому знадобилися аватари — зішестя бога-рятувальника в якійсь подобі щоразу, коли на Землі переповнюється міра зла. Остаточно в індуїзмові склалося уявлення про 10 аватар Вишну, проте, три з них — Рама, Кришна та Будга — видаються “штучними”. Первісними були, певно, Карлик, Парашурама, суддя Калкін, а також Черепаха, Вепр, Риба та Людинолев. У греків свідком історії слід уважати, певно, Прометея (гр. Prometheus “провидець”), сина титана Япета — предка людей, що був старшим братом Крона — предка олімпійських богів. Зевс наказав прикути Прометея до скелі. Щодня орел дзьобав його печінку, вона-бо щоночі відростала. По багатьох тисячоліттях тяжких мук Прометея визволив Геракл, звісно, за згодою Зевса, що бажав слави своєму синові. Таким собі антиподом Прометея був його брат Епіметей, кажуть, “розумний навздогін”. Саме йому належала скринька з лихами, відчинена згодом Епіметеевою дружиною Пандорою. У германців історію Всесвіту оповідає піднята з могили асом (чаклуном) Одіном вольва, від його створення та золотої доби (що вольви пам'ятає) до трагічного краю — Загібелі богів та другого народження світу (що вольви бачить). Класові персонажів у германців відповідає одна слов'янська Баба Яга (пор.: інд. апсари — гр. Афродита). Поруч неї бачимо Коція Безсмертного, що за прізвиськом має бути свідком історії. У саамів його відповідником є Тала (Сталло), як один з цілого класу злих духів талів [8, 173–174].*

В італійців міфоспічну традицію спільноти заступає римська традиція. У творах поетів Альбія Тібула та Овідія Рима названо Вічним містом (*urbe aeterna*), що ніби виконує роль свідка історії. Проте, слід казати про таке собі перенесення на місто ролі одного римського пагорбу — Авентин. На ньому знаходилися культові споруди на честь нової трійці богів Риму — вівтар Юпітера, статуя Юнони та храм Діани, що заступила Мінерву. На Авентині поховано трьох видатних осіб — Авентина, 11-го володаря альба Лонги; Рема — першу людину, що померла в новому місті Рим; сабина Тіта Татія — співволодаря Ромула в Римові; така собі історична трійця по божій. Доречно згадати й “трійцю забраних на небо” — Еней, предок Юліїв; Ромул-Квірин, епонім міста Рим і його міщан римлян-квіритів; Герсилія-Гора, дружина Ромула. Четвертою була “трійця обожнених імператорів” — Цезар з роду Юліїв, Август і Калігула. Римська пара Кайсар (Цезар) — Авентин фонетично відповідає кельтській парі Кесаір — Фінган [15, 199–202]. Таким чином, у кельтів та італійців назву осередку країни епічних подій зберігає ім’я свідка історії, а самої країни — ім’я володаря країни. У назві країни епічних подій бачимо: на позиції називника велярний задньоязиковий, заміну плавного та брак закінчення; у назві її осередку спостерігаємо назалізацію голосних. Колегою зазначеної пари є хетська пара: Кусар(а) — Піггана, перша хетська племінна країна та її перший володар. Відзначимо “східні” особливості **Ku-** замість **Ke-**; **-ga** замість **-g**; брак назалізації першого голосного, **-i-** замість **-in-**, **-en-**. Семантично від римського пагорбу природньо буде перейти до японського свідка історії — гори Фудзіяма “Безсмертна гора” або Фудзісан. Уважають, що назва походить від *айн.* Фусхі “богиня вогню” та *яп.* яма або сан “гора”. Її появу за одну ніч бачив лісоруб Вісу. Наляканий монахом, він кинув працювати та лише молився, а згодом кинув родину та подався на Фудзі. Женучись за лисицею, Вісу натрапив на галявину, де дві жінки грали на го. Коли він озвався до них, жінки перевернулись на лисиць і втекли. Повернувшись додому, Вісу дізнався про те, що день на Фудзі дорівнює трьомстам рокам у його селі. Скидається на те, що японська пара Вісу — Фудзі становить приклад алтайського відповідника індоєвропейській міфоепічній реальії. Відзначимо брак “третього складу” в імені Вісу, що, певно, зберігає назву країни епічних подій [16, 113–115].

Якщо індійці пов’язують назву племінної країни та її осередку зі зміною епічних династій володарів, то греки приділяють увагу другій династії, започаткованій родиною епонімів етносу. Натомість, чільники 2-их гуртів східної та західної половин єдності виводять на первіс-

ну семантику обох назв. За допомогою алтайського матеріалу германці ніби вказують на те, що назва країни епічних подій первісно мала значення “племінний осередок” *іє.* *K̥u-sala ← *алт.* *Saray-k̥u (з позиційною метатезою). Кельти самі відзначають, що назва осередку зазначеної країни первісно мала значення “свідок історії (етносу)”, також із алтайським підтвердженням. Подібні пари другої лави ніби впроваджують варіації нормативів. Іранці й вірмени вдаються до заміни світської країни на країну релігійних подій, а світської столиці на релігійний осередок. Італійці й хети замінюють свідка історії на світського володаря, а італійці й германці додають нові реалії (пагорб) чи особа (ас-чаклун). Можна казати, що двох квартетів поділено за пропорцією 3 : 1, як за фонетичною, так і за семантичною ознакою. Треті в гуртах спільноти пов’язують, певно, гурти всередині половин, дарди — балти (фонетична метатеза), фракійці — ілірійці (спільний називник). Завданням четвертих у гуртах спільнот може бути зв’язок усередині кожного гурту.

Таблиця 2

Варіації назви країни епічних подій

<i>клт.</i> Kessair	<i>гр.</i> Thessalia	<i>герм.</i> Uppsala	<i>інд.</i> Koçala/ Kosala
<i>іт.</i> Caesar	<i>вірм.</i> Bagaran	<i>хет.</i> Kussar(a)	<i>іран.</i> Buhara
<i>ілір.</i> dassareti	<i>фрак.</i> dasili	<i>балт.</i> Svalia	<i>дард.</i> kalasa
<i>вен.</i> ...	<i>фриг.</i> ...	<i>слов.</i> Visla	<i>тох.</i> ...
*Kaisar	*Taisala	*Pausla	*Kausala
<i>зах.-іє.</i> *K̥aisala		<i>сх.-іє.</i> *K̥ausala	

Гуртові відтворення мусять відсторонити зв’язкові варіації 2-их спільнот, а також варіації з особливим називником (**d-**, **v-**).

Таблиця 2-а

Варіації назви осередку країни епічних подій

<i>клт.</i> Fintan	<i>гр.</i> Phthia	<i>герм.</i> Odinn / Wodan	<i>інд.</i> Avadha/ Ayohya
<i>іт.</i> Aventinus	<i>вірм.</i> Dvin	<i>хет.</i> Pithana	<i>іран.</i> Khiva
<i>ілір.</i> ...	<i>фрак.</i> ...	<i>балт.</i> ...	<i>дард.</i> Aptuan
<i>вен.</i> ...	<i>фриг.</i> ...	<i>слов.</i> Pszów	<i>тох.</i> ...
<i>зах.-іє.</i>		<i>сх.-іє.</i>	

Кількість прикладів збереженої назви осередку країни епічних подій є помітно меншою. Поки що можна відзначити протиставлення крайніх гуртів серединним. Першим можна дописати повний вигляд. А іншим — стягнений. Особливість у формах других гуртів обох половин полягає в назалізації голосних та в наявності голосного в основі. Поза

індоєвропейським матеріалом знаходимо приклади чи не всіх різновидів: ? — *дег.* Ptañ — *яп.* Fudzi — *ест.* Otera (*пор.:* ? — *дег.* BU WZR — *яп.* Visu — *ест.* Sakala).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аполлор. Мифологическая библиотека. — М.: ООО “Изд-во АСТ”; ООО “Изд-во Астрель”, 2004. — 350 с.
2. *Бонгард-Левин Г. М., Ильин Г. Ф.* Индия в древности. — СПб.: Алетейя, 2001. — 813 с.
3. *Васильев В. И.* Проблемы формирования северосамодийских народностей. — М.: Наука, 1979. — 243 с.
4. Древнеегипетская книга мертвых. Слово устремленного к свету. — М.: Изд-во Эксмо, 2004. — 432 с.
5. *Кальянов В. И.* О воинском кодексе чести в Махабхарате // Махабхарата. — Кн. 7: Дронапарва. — СПб.: Наука, 1992. — 647 с.
6. *Львова Э. С.* Этнография Африки. — М.: ИМУ, 1984. — 216 с.
7. *Меллер С.* Земля Осириса. Тайны древнеегипетской цивилизации. — Харьков: КК “КСЧ”, 2004. — 288 с.
8. *Петрухин В. Я.* Мифы финно-угров. — М.: ООО “Изд-во Астрель”; ООО “Изд-во АСТ”, 2003. — 464 с.
9. *Петрухин В. Я.* Мифы Древней Скандинавии. — М.: ООО “Изд-во Астрель”; ООО “Изд-во АСТ”, 2003. — 464 с.
10. Предания и мифы средневековой Ирландии. — М.: Изд-во МГУ, 1991. — 284 с.
11. *Рак И. В.* Мифы Древнего и раннесредневекового Ирана. — СПб.: Нева — Летний сад, 1998. — 560 с.
12. *Рю Хакку.* Проблемы ранней истории Кореи в японской историографии. — М.: Наука, 1975. — 200 с.
13. Сакральный календарь друидов. CALENDARIA. — М.: Изд-во Эксмо, 2005. — 432 с.
14. *Темкин Э. Н., Эрман В. Г.* Мифы Древней Индии. — М.: Наука, 1985. — 321 с.
15. *Циркин Ю. Б.* Мифы Древнего Рима. — М.: ООО “Изд-во Астрель”; ООО “Изд-во АСТ”, 2000. — 560 с.
16. Японская мифология: Энциклопедия. — М.: Эксмо; СПб.: Мидгард, 2005. — 464 с.